

Asia: VN/18706/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot asetusluonnoksesta

Ammatillisen koulutuksen uusi rahoitusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2018. Rahoitusjärjestelmä on monimutkainen ja vaikeasti arvioitava. Rahoitusjärjestelmän puutteita on yritetty jo useaan kertaan korjata sieltä täältä yksityiskohtaisin muutoksin.

Rahoitusjärjestelmän tulee olla koulutuksen järjestäjän näkökulmasta riittävän ennakoitava ja vakaa. Toistuvat muutokset heikentävät rahoituksen ennakoitavuutta erityisesti yksittäisten. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän toimivuus tulisi arvioida kokonaisuutena ja vasta tämän jälkeen tehdä tarvittavat muutokset. Rahoitusjärjestelmää tulisi yksinkertaistaa ja selkeyttää rahoituksen ennakoitavuuden varmistamiseksi.

Huomiot ehdotetusta opiskelijavuoden määritelmästä

Ehdotuksen mukaan opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei lueta heinäkuuhun kuuluvia päiviä, jos opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa on tavoitteeksi sovittu koko tutkinnon tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suorittaminen.

Voimassa olevan asetuksen mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 b §:ssä tarkoitettuun opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei lueta koulutuksen järjestäjän päättämää yhtäjaksoisesti vähintään neljä viikkoa kestävästä lomajaksoa siltä osin kuin loma-aika ylittää neljä viikkoa.

Asetusmuutosesitystä valmistellessa koulutuksen järjestäjien etujärjestöt (AMKE, Kuntaliitto, Sivistystyönantajat ja EOL) esittävät yhteiseksi ratkaisuksi oppivelvollisten opintojen opiskelijavuosien laskennan aloittamisen 1.8. alkaen. Lain opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 32 c §:n mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjän varainhoitovuoden tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän. Kuten muistiossa todetaan, päätöksenteko perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön harkintaan. Toteutuneiden opiskelijavuosien lisäksi otetaan huomioon myös muut asiaan vaikuttavat seikat. Mikäli opetus- ja kulttuuriministeriö päätyy esityksen mukaiseen säädökseen opiskelijavuoteen kuuluvien päivien laskennassa, muistiossa pitää selkeästi käydä ilmi, että mikäli koulutuksen järjestäjä järjestää merkittävästi koulutusta heinäkuussa tai laskentatavan muutos vähentää koulutuksen järjestäjien tosiasiallisia opiskelijavuosia merkittävästi tämä otetaan huomioon suoritepäätösten ja järjestämislupien muutoksen valmistelussa. Koulutuksen järjestäjältä ei tule kuitenkaan vaatia kohtuutonta työ määrää asian selvittämiseksi.

Työvoimakoulutuksessa loma-ajat ovat n. 1-2 viikon mittaisia vuositasolla. Rahoitusasetuksen muutosta tehdessä tulee huomioida, että tehtävä muutos ei saa heikentää työvoimakoulutuksen opiskelijavuosien laskentaa, mikäli opiskelija opiskelee koko tutkintoa.

Perinteisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijat ovat kesän aikana olleet alansa kesätoissa. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä on yleistynyt ns. kesäoppisopimus tai -koulutussopimus. Tällöin opiskeluajat lyhenevät ja opiskelijat saavat mahdollisuuden siirtyä nopeammin työelämään. Yhteiskunnan näkökulmasta oppisopimuskoulutus on taloudellisesti tehokasta. Nopeampi työhön siirtyminen kasvattaa taas osaltaan työllisyysastetta. Lisäksi erityisesti työvoimapula-aloilla oppisopimuskoulutus lisää työn osaltaan tarjontaa. Esityksen mukainen laskentatapa ei kannusta kesäoppisopimuskoulutuksen järjestämiseen. Myös kesäoppisopimuskoulutuksen osalta esitys on heikennys opiskelijavuosien laskentaa. Esityksessä positiivista on hallinnollisen taakan väheneminen ja laskennallisuuden painottuminen.

Huomiot tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen kustannuskertoimista

Yleisesti kustannuserointien ja ammatillisen koulutuksen määrärahan tulee olla sellaisia, että rahoitus kattaa koulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset. Kustannuskertoimissa tapahtuvat muutokset eivät saa kohtuuttomasti vaikuttaa yksittäisen koulutuksen järjestäjän rahoitusasemaan.

Kustannusryhmien kustannuskertoimia ollaan muuttamassa siten, että se vaikuttaisi merkittävästi merenkulkualan perustutkinnon rahoitukseen. Merenkulkualan perustutkinto on asetusluonnoksessa kustannusryhmässä 3. Kustannusryhmän 3 kerroin olisi tämän mukaisesti putoamassa 1,23 -> 1,07. Tässä laskelmassa on käytetty perusteena vuosien 2018 ja 2019 kustannusryhmäkohtaisia toteutuneita kuluja. Kuitenkin merenkulkualan perustutkinnon järjestämisen kulut ovat nousseet tämän jälkeen jo esimerkiksi siitä syystä, että vuonna 2017 ja sen jälkeen aloittaneilta kansipäällystön sekä konepäällystön osaamisalojen opiskelijoilta on edellytetty tutkintoon 360 pv ohjattua harjoittelua aiemman 200 päivän sijaan. Koulutuksen järjestäjät (Ekami, Winnova, Axxell) maksavat työnantajille (varustamoille) työpaikalla (laivalla) järjestettävästä

koulutuksesta kulukorvausta ruoasta ja majoituksesta 392,19 € /kk/opiskelija. Tämä lisää todellisia kuluja n. 2091 €/opiskelija, jotta opiskelija valmistuu. Nämä muutokset eivät ole juurikaan näkyneet vuonna 2018 ja 2019, koska ensimmäiset uuden tutkinnon mukaan ns. normaaliajassa (3 vuotta) valmistuneet valmistuivat vasta vuonna 2020 ja usein valmistuminen on kiinni nimenomaan puuttuvasta ohjatusta harjoittelusta. Tällöin tämä lisääntynyt kulu on alkanut täysimääräisesti näkyä vasta näiden tilastojen jälkeisenä aikana eikä sitä ole huomioitu asetusluonnoksen valmistelussa. Edellä mainituista syistä esitämme merenkulkualan perustutkinnon nostamista kustannusryhmään 4.

Eriyisenä huomiona on mainittava, että merenkulkualan koulutuksessa on muihin vastaavan kustannusryhmän tutkintoihin nähden erilainen kustannusrakenne merenkulkualan erityispiirteiden sekä kansallisten ja kansainvälisten normien kuten STCW-koodin vaatimuksista johtuen. Koulutuksen järjestämiseen työelämän vaatimusten mukaisesti tarvitaan esimerkiksi laajat simulaattoriympäristöt.

Huomiot majoituksen korotuskertoimista

-

Huomiot tutkintotyypikertoimista

Muistion mukaan ehdotetun muutoksen myötä otettaisiin rahoituksen määräytymisessä nykyistä paremmin huomioon ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opiskelijoilta tosiasiallisesti kerättyjen opiskelijamaksujen suuruus. Muutos on oikean suuntainen, mutta on pidettävä huoli, että koulutuksen järjestäjän rahoitusvastuu ei saa kasvaa muutoksen johdosta. Tutkintokorien muutosehdotuksissa 80 prosenttia ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tutkinnoista siirtyisi alempaan kustannuskoriin. Muutosesityksen perusteluiden mukaan uudistukset kompensoivat pääosin toisensa. Jatkuvan oppimisen tavoitteiden edistämiseksi ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoituspohjaa tulisi vahvistaa. Työelämän muutokset edellyttävät laajasti osaamisen kehittämistä, mutta jo aiemmin tehdyt ja nyt esitetyt rahoitusjärjestelmän muutokset heikentävät rahoitustasoa.

Huomiot yrittäjän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautteen keräämisestä ja laskennasta

-

Muut huomiot

-

Tikkanen Sami
Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä